

Sovjetruslands Strafferet.

Det er naturligt og ogsaa tilstrækkelig bekendt, at de Aar, der er hengaet siden Revolutionen i Rusland den 25. Oktober—7. November 1917, ikke kunde forløbe uden udstrakt Indflydelse paa hele Landets Liv, derunder ogsaa — og maaske aller stærkest — paa Retslivet. Mangel paa Forstaaelse af Rettens selvstændige Værdi, Mangel paa juridisk Tradition, Elasticiteten og Foranderligheden af Retsdannelsens Former og den af Statsmagten offentlig udtalte Fornægtelse af faste Normers Forbindende gør en videnskabelig Behandling af et saadant Retssystem vanskeligt eller praktisk umulig.

Naar dertil kommer Baandet paa enhver Ytringsfrihed i selve det Land, i hvilket Deltagelse i det daglige Liv er et nødvendigt Led i Studiet af en saadan Retstilstand, er det forstaaeligt, dels at de Fremstillinger og Behandlinger af Sovjetruslands Ret, der kommer til fremmedes Kundskab, er foretaget af emigrerede Jurister, dels at det for disse har været forbundet med saa godt som uoverstigelige Vanskeligheder at anlægge videnskabelige Synspunkter.

Endelig skal nævnes Sprogets Vanskeligheder, der maa indskrænke Størstedelen af den interesserede Verden til at stifte Bekendtskab med Sovjetruslands Ret paa anden Haand, hvorved maa erindres den Kritik, der derved er fornøden, da Fremstillernes Emigration i Reglen skyldes Uvilje netop mod det Retssystem, de fremstiller.

En tysk Oversættelse af en samlet Fremstilling af Sovjetruslands Ret er i 1925 udkommet paa Mohrs Forlag i

Tübingen, udgivet af 4 emigrerede juridiske Professorer, A. Maklezow, N. Timaschew, N. Alexejew og S. Sawadsky. (524 Sider).

Denne Fremstilling indeholder følgende Hovedafsnit: Retsdannelse og Retsudøvelse (I); Statsforfatningen (II); Forvaltningsretten (III); den offentlige Bedriftsret (IV); den borgerlige Ret (V); Strafferetten (VI) og Procesretten (VII).

I nærværende Tidsskrift skal kun omtales Strafferetten og den Del af Procesretten, der vedrører Strafferetsplejen.

Der skal i denne Forbindelse gøres opmærksom paa en skitserende Opsats af den da kun i Forslag foreliggende Straffelov af 1. Juni 1922 (i Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft for 1922 S. 198—214) af en Russer, Leo Zaitzew, hvilket Arbejde af Rigsadvokat Aug. Goll anmeldtes i Nationaltidende¹).

I det her omhandlede Værk er Afsnittet om Strafferetten fremstillet af Prof. A. Maklezow.

Fremstillingen indledes med en Omtale af Sovjetruslands Straffelovgivning indtil Straffelovens Vedtagelse den 1. Juni 1922. Dette Tidsrum siges at falde i 3 Perioder; den første Periode, hvor Anvendelsen af den før-revolutionære Lovgivning var tilladt, for saa vidt den ikke udtrykkelig var ophævet eller var stridende imod den socialistiske Retsbevidsthed eller de socialistiske Partiers Program. Dette siges udtrykkeligt i et Dekret af 24. November 1917 vedrørende Folkedomstolene. Denne Periode vedvarer, indtil Dekretet af 30. November 1918, hvorved Anvendelsen af før-revolutionære Love definitivt forbydes. Den anden Periode strækker sig til Vedtagelsen af »R. S. F. S. R.'s (bet. Russische sozialistische föderative Sovjetrepublik) Strafferets Grundsætninger« i 1919, der uden nogen som helst Angivelse af Forbrydelsesbegreber (Strafferettens specielle Del) danner Grundlaget for Strafferetten²) indtil Straffeloven træder i Kraft den 1. Juni 1922.

¹) Aften-Udgaven for 10, og 11. September 1923.

²) Jfr. Leo Zaitzew pag. 199 ff.

Før dette Tidspunkt maa Tilstanden betegnes som en grænseløs Vilkaarlighed paa Strafferettens Omraade.

Den vedtagne Straffelov er i Lighed med de øvrige moderne Straffelove inddelt i en almindelig (Art. 1—56) og en speciel Del (Art. 57—227). Motiver til Straffeloven mangler, og Kendskab til disse kan kun faas gennem Debatten i A. Z. E. A. (bet. Allrussischer Zentral-executivausschuss).

Straffeloven er ikke alene en borgerlig Straffelov, idet et af dens Kapitler (7. Kapitel i den specielle Del, Art. 200—214) omhandler Militærforbrydelser.

Straffelovens første Bestemmelser fastsætter Grænserne for Normernes stedlige Virkekreds og bestemmer Tidsforholdets Betydning for deres Virksomhed. Loven gælder for hele R. S. F. S. R. For de Republikkers Vedkommende, der senere er optaget i Unionen (f. Eks. Ukraine og Kirgisien), gælder særlige Dekreter, med enkelte Ændringer.

Loven kommer altsaa til Anvendelse paa samtlige i R. S. F. S. R. forøvede Forbrydelser (de med Exterritorialret forlenede er dog undtagne), men denne stedlige Grænse sprænges af Bestemmelsen i Art. 2, hvorefter R. S. F. S. R.'s Borgere ogsaa straffes efter denne Straffelov for Handlinger begaaede udenfor R. S. F. S. R. uden Hensyn til, om Handlingen er strafbar efter Gerningsstedets Lovgivning. Som R. S. F. S. R.'s Omraade betragtes ogsaa russisk Skib i aaben Sø. Endelig udvides Grænsen ved Bestemmelsen i Art. 3 om, at ogsaa de i R. S. F. S. R. boende Udlændinge straffes for de i Udlandet begaaede Forbrydelser mod den russiske Statsforfatnings Grundsætninger eller dens Krigsmagt. Dog er der Adgang til Undtagelser herfra ifølge specielle Konventioner. Straffeloven indeholder ingen Bestemmelser om Udlevering af Forbrydere, da R. S. F. S. R. ingen Interesse har i Opretholdelsen af Bourgeoisi-Staternes Retsorden. Derimod indeholder Forfatningslovens Art. 21 (i Overensstemmelse med Art. 120 i den franske Forfatningslov af 1793) teoretisk Asylret for samtlige Udlændinge, der bliver for-

fulgt for politiske og religiøse Forbrydelser, men i Praxis skal de til Gengæld bekende sig til 3. Internationale.

Om Tidsforholdets Betydning bestemmer Art. 23, at Loven kommer til Anvendelse paa de Handlinger, som ikke ved dens Ikrafttræden har fundet retslig Afgørelse. Loven har altsaa tilbagevirkende Kraft ikke alene med Hensyn til det paagældende Forholds Strafbarhed, men ogsaa for saa vidt angaar selve den strafbare Handling's Formulering. Herpaa raades dog Bod ved Straffeprocenlovens¹⁾ Art. 2, hvorefter en Handling's Strafbarhed bestemmes i Overensstemmelse med de Love, der var gældende paa Gernings-tiden, og kun formildende Straffelove har tilbagevirkende Kraft. Forskellige senere Noveller har søgt at raade Bod paa den øjensynlige Modstrid mellem de nævnte Love (Opmærksomheden skal blot henledes paa, at Straffeloven er den yngste), men er sluttelig vendt tilbage til fuldstændig Anerkendelse af Straffelovens tilbagevirkende Kraft. Der henvises her til Modstriden med den franske Forfatnings Bestemmelse (af 24. Juli 1793 § 14).

Hvad Analogiens Anvendelse som Strafferetskilde angaar, saa bestemmer Art. 10 følgende: »Mangler Straffeloven en udtrykkelig Angivelse af bestemte Forbrydelsesarter, saa vil Straf eller Sikkerhedsforanstaltninger være at anvende efter saadanne Forskrifter i Loven, der hjemler Straf for Forbrydelser, som ifølge deres Betydning nærmest ligner den begaaede.«

En saadan fuldstændig Fornægtelse af det borgerlige Friheds-Princip: nullum crimen sine lege, er i Debatten under Lovens Behandling begrundet med Vanskeligheden i at forudse ethvert Forbrydelsesbegreb i Tider, hvor disse stadig skifter, samt Nødvendigheden af Adgangen til at kunne stille ethvert konkret Behov. Hvilke Følger en saadan Bestemmelse kan have for en Retsanvendelse, der aabent bekender sin Klassekarakter i Form af Beskyttelse af Proletariatets Diktatur og er lagt i Haanden paa Udøvere, der

¹⁾ Af 25. Maj 1922.

for største Delen mangler ikke alene juridisk, men i Reglen ogsaa almindelig Dannelse, er klart, men ikke hyggeligt at forestille sig, og Uhyggen forstærkes ved Art. 9, der foreskriver i hvert enkelt Tilfælde at dømme paa Grundlag af den socialistiske Retsbevidsthed med Anvendelsen af de Grundsætninger, som Straffeloven anordner.

I den efterfølgende Begrebsbestemmelse af Forbrydelsen forbinder Straffeloven Udpluk af Partiprogram og abstrakte Lærebøger med ordrette Gengivelser af U. U¹⁾.

Straffelovens Indhold gøres derved ganske heterogent, og hvad det betyder for ethvert Fortolkningsforsøg, er klart.

Forbrydelsen beskrives (i Art. 6) som enhver Handling eller Undladelse, som truer Grundsætningerne for det Sovjetregime og den Retsorden, som for Overgangsperioden er etableret af Arbejder- og Bonderegeringen.

Fri Analogisering ud fra denne Begrebsbestemmelse synes at maatte føre hvem, det maatte ønskes, paa Anklagebænken.

Forbrydelsens Subjekt er efter Loven kun fysiske Personer, men Praxis anerkender saavel solidarisk som juridiske Personers Strafansvar.

Subjektets Farlighed bedømmes paa Grundlag af dets socialskadelige Handling eller et Forhold, som rummer en betydelig Fare for Samfundet (Art. 7).

Til Bedømmelse af denne Fare henviser Straffeloven (Art. 24) til Undersøgelsen af de nærmere Omstændigheder ved Gerningen, Forbryderens Personlighed og Motiver alt under Hensyn til de specielle Steds- og Tidsforhold. Farlighed og ifølge Praxis allerede strafferetlig Upaalidelighed erstatter saaledes Skyld som Grundlag for Ansvaret.

I Forbindelse hermed anføres Straffelovens Krav til Subjektets Tilregnelighed, idet Straf ikke idømmes Personer, som har handlet i en Tilstand af kronisk sjælelig Sygdom eller en forbigaaende sjælelig Forstyrrelse eller overhovedet i en Tilstand, der udelukkede Bevidsthed om Ger-

¹⁾ Betyder »Ugolovnoje Uloschenije« : Straffeloven af 22. Marts 1903.

ningen, og ejheller Personer, som vel i Gerningens Øjeblik var sjælssunde, men paa Doms- eller Fuldbyrdelsestiden var sjæleligt syge¹).

Hvad Subjektets Alder som Strafbarhedsbetingelse angaar, skelnes imellem absolut (under 14 Aar) og relativ (14—16 Aar) Uansvarlighed, hvilket sidste bl. a. betyder Reduktion af de paagældende Bestemmelers Maximumsstraf.

Uden at bruge Ordet »Skyld« bestemmer Art. 11 Forsæt som den forudsete og vilde Følge af Gerningen og Uagtsomhed som letsindigt næret Haab om at undgaa Gerningens Følger eller Mangel paa Forudseen af disse, hvor saadan Forudseenhed maatte kræves, men Loven mangler enhver Bestemmelse om, hvilken Forskel i Straffen der betinges af Forskel i Tilregnelighedsformerne, idet uagtsomt Manddrab (Art. 147) og uagtsom Legemsbeskadigelse (Art. 154) betragtes som delicta sui generis.

Om Vildfarelsens strafferetlige Betydning tier Straffeloven.

Om den rene Forberedelseshandling siges (i Art. 12), at denne ikke straffes, naar den ikke maa opfattes som delictum sui generis. Forsøget (Art. 13) straffes i Reglen som fuldbyrdet Forbrydelse, men Udeblivelse af de skadelige Følger kan af Dommeren tages i Betragtning som formildende Omstændigheder. Tilbagetræden fra Forsøg udelukker som Regel Straf.

Ifølge Art. 15 og 16 straffes 1) Gerningsmanden, 2) Anstifteren og 3) Hjælperen.

Gerningsmænd er de, som umiddelbart har fuldført Gerningen uden Hensyn til, hvori deres Delagtighed i Fuldbyrdelsen har bestaaet.

Som Anstifter betragtes den, der har bestemt Gerningsmanden til Handlingen, og som Hjælper den, der med Raad, Anvisninger, Fjernelse af Hindringer, Fordølgelse af Handlingen eller Gerningsmanden har ydet denne Bistand. Straffen bestemmes efter Delagtighedens Grad og Farlighed.

¹) Jfr. heroverfor Straffelovens Angivelser af Straffens Formaal.

I den specielle Del forekommer i flere Tilfælde en videregaaende Inddeling af Meddelagtighed (Art. 75, 77 og 80).

I denne Forbindelse nævnes ogsaa en ejendommelig Bestemmelse (Art. 49), gaaende ud paa at straffe en Person paa Grund af hans Samkvem med forbryderiske Elementer, og end ikke de nærmeste Slægtninge fritages for Angiverpligt.

Ved Bestemmelsen af selve den retstridige Handling benyttes de gængse Begreber Nødværge, Nødret og den skadelidendes Samtykke. Med Nødværge ligestilles Voldshandlinger, der er provokerede af ikke mindre grove Voldshandlinger (Art. 58). Naar Overskridelse af Nødværgerettens Grænser har medført den skadelidtes Død, er Straffen Frihedsberøvelse i indtil 1 Aar. Hermed ligestilles Drab ved Overskridelse af de til Anholdelse nødvendige Forholdsregler af den Gerningsmand, der gribes paa fersk Gerning (Art. 145).

Der gøres herved opmærksom paa det tvivlsomme i denne Parallellisering, naar hensees til, at enhver strafbar Handling betragtes som Forbrydelse.

Om Nødrettens Grænser siges det, at disse i Modsætning til Straffeloven af 22. Marts 1903 er bestemte rent objektive.

Men naar Art. 20 tillader Indgreb i fremmede Retsgoder, »naar den tilføjede Skade er mindre betydelig end det beskyttede Gode«, saa synes her at være et aabent Spørgsmaal med Hensyn til Afgørelsen af, i Relation til hvem og hvad Skadens og det beskyttede Godes Betydelighed skal afgøres.

Spørgsmaalet om Samtykkets Betydning omtales lidt nærmere, ikke paa Grund af dets teoretiske Interesse, men for at vise, hvorledes Sovjetregeringen Gang paa Gang, selv i Spørgsmaal, der er uden politisk Farve, er paa ufrivilligt Tilbagetog. Oprindeligt havde Straffeloven ingen særlig Bestemmelse om disculperende Samtykke, men søgte senere at slaa ind i nye Baner, idet det i en Anmærkning til Art. 143 (Hovedbestemmelsen om forsættligt Manddrab) hed: Et paa

den skadelidtes Anmodning eller af Medlidenhed med ham forøvet Drab er straffrit, en Anmærkning, som tilføjedes efter en Debat om et i A. Z. E. A. indbragt Forslag om at lade saadant Samtykke disculpere, med følgende Motivering: »Naar nogen er taget til Fange af »de Hvide« og beder en Kammerat om Gift, saa vil I næppe senere efter Byens Befrielse straffe den paagældende Kommunist.«

Nødvendigheden bød imidlertid snart at vende tilbage i de gamle Baner, idet Fagpressen i flere Tilfælde drog i Felten herfor bl. a. med en Meddelelse om, at en Kommunist havde forelagt Anklagemyndigheden et Skrift fra en Partifælle, hvori det hed, at denne var livstræt og med to Vitterlighedsvidners Underskrift bad Partifællen om at blive skudt, hvilket han gik ind paa. Skuddet medførte efter 2¹/₂ Times Lidelser Døden. Drabsmanden paaberaabte sig nu den omhandlede Anmærkning til Art. 143 for at retfærdiggøre sig. Herefter havde A. Z. E. A. kun at stryge Anmærkningen i den følgende Session.

Efter at have omtalt Straffelovens Virkekreds, den strafbare Handling og Strafbarhedsbetingelserne er for den almindelige Del endnu tilbage at omtale Forholdsreglerne til Bekæmpelse af Forbrydelserne, Straffe »og de øvrige Sikkerhedsforanstaltninger«.

Straffeloven bestemmer selv Straffens 3 Hovedopgaver som Generalprævention, Specialprævention i social Betydning og Uskadeliggørelse. Straffen bestemmes (i Art. 29) som en Beskyttelsesforholdsregel, der maa være hensigtsmæssig og desuden fri for en enhver unødvendig Lidelse.

Som før omtalt gøres Udmaalingen afhængig af Gerningsmandens og Gerningens Farlighed, hvorfor ogsaa Straffeloven (Art. 25) opregner forskellige Udmaalingshensyn, saaledes, om Gerningen er forøvet for at gengive Bourgeoisiet Magten eller for at tilfredsstille personlige Formaal. En vigtig Rolle — vel nok den vigtigste¹⁾ — spiller Gernings-

¹⁾ Jfr. nærmere herom ndfr. i Processen.

mandens Klassebekendelse. Fremdeles anføres Sult eller Nød, lave Bevæggrunde, hvortil Jalousie henregnes; Bevidsthed om den tilføjede Skade; om Vaneforbryder eller Lejlighedsforbryder; om udført af Enkeltmand eller af en Bande; om Overlæg og Snuhed eller Letsindighed røbedes.

Der aabnes Domstolene udstrakt Adgang til at ned sætte Straffen under Paaberaabelse af formildende Omstændigheders Tilstedeværelse. Som saadanne anses naturligvis altid Proletar-Herkomst eller revolutionære Fortjenester.

Overfor den, der i én Handling har forøvet flere selvstændige Forbrydelser (*concursum idealis*), bringes Absorptionsprincippet til Anvendelse, og i Tilfælde af *concursum realis* udmaaler Retten den for hver enkelt Handling angivne Straf og idømmer den højeste af disse, som dog kan forhøjes til Maximum efter det paagældende Lovbud (Art. 30). Hensyn *skal* ogsaa tages til udstaaet Varelægtsfængsel.

En Opregning af de Straffe, der bringes til Anvendelse, findes i Art. 32 saaledes: 1) Udvisning for et bestemt Tidsrum eller livsvarigt af R. S. F. S. R.'s Omraade; 2) Frihedsstraf med eller uden streng Isolering; 3) Tvangsarbejde uden Frihedsberøvelse; 4) Betinget Dom; 5) Hel eller delvis Formuekonfiskation; 6) Bøde; 7) Rettighedsfortabelse; 8) Embedsfortabelse; 9) Offentlig Misbilligelse; 10) Paalægelse af Erstatningspligt.

At denne Opregning ikke er udtømmende, ses allerede af Art. 33, der hjemler Højesteret, Gouvernementsretterne og Tribunalerne¹⁾ Ret til Anvendelse af Dødsstraf i de Tilfælde, hvor Straffeloven foreskriver »den højeste Straf«²⁾.

¹⁾ De ved Instruktion af 17. Dec. 1917 oprettede Revolutionsdomstole til Bekæmpelse af Modrevolutionen, Spekulation, Sabotage m. m.

²⁾ Dette sker ikke mindre end 42 Gange i den specielle Del, saaledes f. Eks. for Statsforbrydelser; Forbrydelser mod Statsforfatningen o. m. a., men ikke for Manddrab. Dødsstraf maa dog ikke bringes til Anvendelse paa Personer under 18 Aar, eller paa gravide Kvinder, ligesom dens Anvendelse overhovedet er forbudt, naar der er forløbet mindst 5 Aar mellem Gerningens Foretagelse og dens Paadømmelse.

I Opregning af Straffene gøres intet Forsøg paa at tilvejebringe noget principium divisionis, f. Eks. Hovedstraf og Tillægsstraf, Straf og Erstatning o. s. fr.

Dødsstraffen fuldbyrdes ved Skydning. Udvisning af R. S. F. S. R.'s Omraade foreskrives kun i ét Tilfælde, nemlig for Propaganda til Understøttelse af det internationale Bourgeois (Art. 70). Den er forbunden med Tab af samtlige Rettigheder, men kan ikke bringes til Anvendelse overfor Udlændinge.

At lægge Hovedvægten paa en formaalstjenlig Organisation af Frihedsstraffen har Sovjetregeringen ikke set som sin Opgave. Straffen kendes i 2 Former: med eller uden streng Isolering, begge forbundne med Arbejdstvang. Den kan idømmes fra 1 Uge til 10 Aar og udstaaes i Forbedrings- Arbejdshuse, i Landvæsens- eller Haandværkerkolonier, i Overgangshuse o. lign. Det siges dog, at Frihedsstraf, i al Fald i længere Tid, kommer meget nær op ad Dødsstraffen paa Grund af den i Anstalterne herskende Hungersnød, Epidemier og fuldstændige Mangel paa fornuftigt Arbejde.

Tvangsarbejde uden Frihedsberøvelse eksekveres enten som Arbejde i den paagældendes Fag med formindsket Indtægt og obligatorisk Overarbejde, dog ogsaa undertiden ved Forsættelse til andet Arbejde paa andre Steder, eller som legemligt Arbejde af tilfældig Art. Straffen kan idømmes fra 1 Uge til 1 Aar.

Denne Strafs Kollision med den herskende Arbejdsløshed er evident.

Betinget Dom kan idømmes under Forudsætning af, 1) at Straf er idømt for første Gang begaaet Forbrydelse; 2) at særlige Omstændigheder med Hensyn til Forbryderens personlige Livsforhold taler derfor; 3) at hans Farlighed ikke er af en saadan Art, at Isolering er paakrævet; 4) at den idømte Straf ikke er forbunden med Rettighedstab. Betingelsesfristen er fra 3—5 Aar.

Som det vil bemærkes, er der ved Idømmelse af betinget Straf ikke Tale om nogen bestemt Strafart, og betinget Dødsdom kendes da ogsaa i Praxis.

Med Hensyn til Frihedsstraffe og Tvangsarbejde bringes ogsaa betinget Løsladelse resp. Fritagelse til Anvendelse, dog først efter at Halvdelen af den idømte Straf er udstaaet.

Da disse Forholdsregler imidlertid har et velordnet Straff fuldbyrdelsesvæsen til Forudsætning, er deres praktiske Betydning i Sovjetriget ringe. Forvaltningen af Fængselsvæsenet horte tidligere — som rimeligt var — under Justits-Folkekommissæren, men er ved en Forordning af 25. Juli 1922 henlagt til Indenrigs-Folkekommissæren.

Om Formuekonfiskationen skal kun bemærkes, at et vist beneficium competentiae tilkommer den dømte. Ifølge Højesterets Praxis er fuldstændig Konfiskation et nødvendigt Tillæg til Dødsstraf.

Bødestraf — der ikke maa forveksles med Formuekonfiskation — idømmes under Hensyntagen til Forbryderens Formuesomstændigheder. Maximum er 500 Guldrubler. I Mangel af Betaling træder Tvangsarbejde i Stedet.

Frakendelse af Rettigheder forekommer kun som fakultativ Tillægsstraf og idømmes kun paa bestemt Tid, ikke over 5 Aar. Efter Højesterets Fortolkning kan saadan Frakendelse forbindes med enhver Straf, selv Sikkerhedsforanstaltninger.

Om Embedsfortabelse er intet ejendommeligt at bemærke.

Offentlig Misbilligelse som Straf bestaar deri, at Dommen oplæses i offentligt Retsmøde og desuden kan offentliggøres for den dømtes Regning. Denne Straf forudsættes ifølge de officielle Kommentarer kun anbefalelsesværdig overfor Proletariatet. Overfor en Bourgeois er den virkningsløs; »solche Kerle können nur durch Schläge oder hohe Geldstrafen eines besseren belehrt werden.« (Estrin, das Strafrecht der R. S. F. S. R. pag. 31).

Forpligtelse til at erstatte den ved Forbrydelsen forarsagede Skade kan paalægges ved i Dommen nøje at præcisere de Forholdsregler, der skal tjene dertil.

Hvad Sikkerhedsforanstaltninger angaar, saa er dette Institut kun lidet udviklet. Bemærkelsesværdigt er, at Straffeloven hertil henregner Forbud mod at beklæde et bestemt Embede, udøve et bestemt Erhverv (Art. 46 og 48) eller mod Ophold i en bestemt Egn (Art. 49). Sidstnævnte Artikel bringes jævnlig til Anvendelse, hvor den Anklagede ikke er funden overbevist om Forbrydelsen, men blot ifølge de foreliggende Omstændigheder, navnlig som tidligere nævnt, hans Samkvem med forbryderiske Elementer, maa betegnes som strafferetlig upaalidelig.

Om Disciplinærstraffe indeholdes Bestemmelser i Loven om Disciplinarretten af 7. Juli 1923. Af saadanne Straffe kendes Maning, Forvisning, Forflyttelse til andet Embede, Husarrest fra 3 Dage til 1 Maaned o. lign.

Endelig slutter Omtalen af den almindelige Del med Angivelse af Straffelovens Bestemmelser om Straffens Bortfald. Straffeloven kender kun Forældelse, men baade Paa-taleforældelse og Forældelse af idømt Straf. Den i Straffeloven af 22. Marts 1903 kendte Domfældelsesforældelse er ikke optaget i Sovjetstraffeloven.

Sovjet-Straffelovens specielle Del (Art. 57—227) falder i 8 Kapitler, der bærer følgende Overskrifter: 1) Statsforbrydelserne (som atter deles i kontrarevolutionære Handlinger og Forbrydelser mod Statsforvaltningen); 2) Embedsforbrydelser; 3) strafbare Tilsidesættelser af Bestemmelserne om Adskillelse af Kirke og Stat; 4) Bedriftsmæssige (wirtschaftliche) Forbrydelser; 5) Forbrydelse mod Liv og Legem, mod Friheden og Orden; 6) Forbrydelse mod Formuerettigheder; 7) Militærforbrydelser; 8) Overtrædelse af Bestemmelser til Beskyttelse af Sundheden, den offentlige Sikkerhed og den offentlige Orden.

ad 1). Til Kontrarevolution henregnes a) enhver Handling sigtende til Omstyrtelse eller Svækkelse af Arbejder- og Bondesovjetterne eller den paa Basis af R. S. F. S. R. bestaaende Arbejder- og Bonderegering; b) enhver Handling, som sigter til at yde Hjælp til det internationale Bour-

geoisie, der ikke anerkender det kommunistiske Ejendoms-system, og som gennem Intervention, Blokade, Spionage, Bestikkelse af Pressen o. s. v. stræber efter at omstyrte dette; og c) enhver Handling, som vel ikke har de førnævnte Kendemærker, men som dog indeholder et bevidst Angreb paa Proletar-Revolutionens vigtigste politiske og bedriftsmæssige Erobringer (tilføjet ved en Novelle af 10. Juli 1923).

En saa vidtgaaende Begrebsbestemmelse nødvendiggores af Bestræbelserne for at gennemføre Partidiktaturets Princip overfor en Befolkning, der ikke yder dette indre Anerkendelse, idet Magten er det eneste Middel til Tilvejebringelse af Princippet ydre Anerkendelse.

Forfatteren henviser til Tvetydigheden af Definitionens andet Punkt under Henvisning til, at selve Sovjetregeringen udfolder store Bestræbelser for at opnaa finansiel og endog saa filantropisk Hjælp fra det internationale Bourgeoisie.

Ved den nævnte Novelle af Juli 1923 er ogsaa Begrebet økonomisk Kontrarevolution oplaget i Bestemmelsen og har derved betydelig udvidet dens Omraade, der alt i Forvejen kunde synes betænkelig vidt. Straffen er Skydning.

Anden Del af Kapitlet omhandler Forbrydelser mod Statsforvaltningen, og ogsaa dette Begreb udvides usædvanlig vidt, bl. a. til at omfatte ulovligt Fiskeri og ubeføjet Tilegnelse af Land (Art. 99); Undladelse af at betale Skat; Fordølgelse af en afdøds Efterladenskaber eller falsk Angivelse af disses Værdi med det Formaal at omgaa Arveloven eller Arveafgiftsloven; Overtrædelse af Regler om Indrullering af Værnepligtige; Befrielse af Fanger eller Hjælp hertil; Undladelse af at angive planlagte eller forøvede Forbrydelser; Fordølgelse af Oldsager.

Til Fremhævelse af den manglende Systematik anføres, at ogsaa Falskmontneri, Forfalskning af Frimærker og offentlige Værdipapirer henregnes til Forbrydelser mod Statsforvaltningen.

ad 2). Om Embedsforbrydelserne er der kun foruden de almindelig kendte — Embedsmisbrug, Pligtforsømmelse

o. lign. — det særlige at bemærke, at der foruden de almindelige Bestemmelser om Forbud mod Bestikkelse er indført et nyt Forbrydelsesbegreb, Gaveprovokation, hvorved forstaas Fremkaldelsen af en Tilstand, der gør Gavetilbudet naturligt, naar denne Handling begaas med senere Angivelse for Øje.

ad 3). Kapitel 3 omhandler Forbrydelse mod Bestemmelserne om Adskillelse af Stat og Kirke, i hvilket Kapitel Art. 121 hjemler Straf af Tvangsarbejde for den, der giver mindreaarige Religionsundervisning i Statsskoler eller private Skoler.

Ogsaa Tvang til at skænke Bidrag til kirkelige eller andre religiøse Formaal straffes. Men Straf hjemles ogsaa for Krænkelser af Borgernes fri Religionsudøvelse, naar denne da ikke selv krænker den offentlige Orden eller Borgernes Rettigheder.

ad 4). Bestemmelserne af de bedriftsmæssige (wirtschaftliche) Forbrydelser bidrager til Belysning af Metoderne til Opretholdelse af nogle Sider af den nye bedriftsmæssige Ordning, ligesom Kapitlet om de kontrarevolutionære Handlinger bidrager til at belyse de Metoder, ved hvilke Sovjetmagten opretholder sin politiske Eksistens. Grundtonen er: almindelig Arbejdspligt, og Forbrydelsen herimod: Arbejdsflugt i Form af Udeblivelse fra Indrulering til Arbejde eller fra selve Arbejdet og Bortgang herfra.

En særlig Gruppe af disse Forbrydelser danner den uøkonomiske Forretningsførelse af Statsanstalter og -bedrifter, der under skærpende Omstændigheder trues med Dødsstraf. Særligt fremhæves Art. 130 angaaende Forseelser, begaaede af de med en Statsbedrift kontraherende Parter enten i Form af forsætlig Ikke-Opfyldelse af afsluttede Kontrakter eller andre hensynsløse Handlinger, hvorved Staten lider bedriftsmæssige Tab.

Til denne Forbrydelses-Kategori horer fremdeles Overtrædelse af Arbejderretten og Bestemmelser om social For-

sikring samt Forbud mod Lejeforhøjelse af Lejligheder, der beboes af Arbejdere eller Statstjenestemænd.

Endvidere Vareaager, Handel med forbudte Varer, Overtrædelse af Forbud mod Hjemmebrænderi, hvilke sidste Overtrædelser alene har nødvendiggjort Opretholdelsen af 3 specielle Kriminalkamre.

ad 5). Kapitlet om Forbrydelse mod Liv og Legem, mod Frihed og Æren røber i Begrebsbestemmelserne stærke konservative Tendenser.

Straffeloven sonderer ved Drabsbestemmelserne mellem simpelt forsætligt Manddrab (Art. 143), kvalificeret og privilegeret Drab. Som kvalificerende Momenter nævnes Berigelseshensigt, særlig pinefuld Drabsmaade, Anvendelse af Midler, der var forbunden med Fare for flere Personers Liv, Drab for at lette sig Adgangen til en anden grov Forbrydelse og Drab forøvet af Jalousie. Som simpelt Manddrab derimod betragtes — i Modsætning til samtlige andre Kulturstaters Straffelove — Drab af Forældre, hvorved Foragten for Familiefølelsen understreges.

Som privilegeret Manddrab nævnes Drab i Ophidselse foraarsaget ved grov Fornærmelse af den dræbte; Drab ved Overskridelse af Nødværgerettens Grænser og Drab ved Overskridelse af Grænserne for de fornødne Forholdsregler til Paagribelse af en Forbryder, greben paa fersk Gerning.

Med Hensyn til uagtsomt Manddrab sonderer Loven mellem simpelt uagtsomt Manddrab og uagtsomt Manddrab som Følge af visse Tilsidesættelser af Sikkerhedsforanstaltninger.

Straffen for Manddrab forbavser ved dens Mildhed Maximum er 10 Aars Frihedsstraf med streng Isolering.

Med Hensyn til Straf for Fosterfordrivelse indtager Sovjetrusland en Særstilling. Ved en Forordning af 18. Nov. 1920 erklæredes Fosterfordrivelse for straffrit, ja vederlagsfri Foretagelse af Indgrebet anbefaledes endogsaa, naar den foretoges under medicinske Kauteler og var begrundet i den paagældende Kvindes Sundhedstilstand, hvilke Betin-

gelseser stadig senere udvidedes ogsaa udovre Medicinens Krav — til Hensynet til det tidligere fødte Barns Stilling, for at forhindre Familiestridigheder o. lign. Tilladelsen til Indgrebets Foretagelse meddeles af Organisationer til Mødres og Børns Beskyttelse. Straffeloven accepterer dette Standpunkt og erklærer Fosterfordrivelse foretaget af en Læge under en af de angivne Forudsætninger for straffri.

Den næste Afdeling i Kapitel 5 bærer Overskriften: Legemsbeskadigelse og Vold, men indeholder desuden Bestemmelser om Frihedskrænkelser, f. Eks. Indespærring af en Sjælssund i en Sindssygeanstalt, naar dette er sket i Berigelseshensigt eller af andre personlige Bevæggrunde.

Ogsaa Sædelighedsforbrydelserne hører herhen. Disse kan deles i 3 Grupper: 1) de, der er forbunden med Benyttelse af mindreaarige; 2) Forbrydelser mod den voksnes Kønsfrihed og 3) Rufferi og Utugtserhverv. Bigami, Blodskam og Omgængelse mod Naturen lader Straffeloven straffrit, det sidste dog kun, for saa vidt det ikke er forbunden med Beskadigelse af mindreaarige eller udøvet ved Vold.

Endelig følger Injuriestemmelserne.

ad 6). I Kapitlet om Berigelsesforbrydelserne viser sig atter Lovgiverens Konservatisme paa den juridiske Konstruktions Omraade: U. U.'s herhenhørende Bestemmelser har Straffeloven ladet ligge og er vendt helt tilbage til Straffeloven af 1845. Saaledes tager Straffeloven Afstand fra U. U.'s klare Inddeling i simpel og voldelig Borttagelse af en fremmed Genstand — og taler om Tyveri som hemmelig Borttagelse, simpel Plyndring, voldelig Plyndring og Røveri (o: den med Fare for den skadelidtes Liv og Lemmer forbundne Borttagelse).

Ved Tyveri sondres mellem simpelt og kvalificeret. Simpelt er Tyveri mod en Privatperson uden Anvendelse af tekniske Hjælpemidler; kvalificeret, naar der mod samme skadelidte er anvendt saadanne Hjælpemidler. Kvalificeret Tyveri mod Privatperson falder i 2 Grupper. Til 1. Gruppe hører foruden den nævnte Anvendelse af tekniske Hjælpe-

midler endvidere Borttagelsen af Genstande, der tjener bestjaalne som Livsfornödenheder, det efter Aftale med andre forøvede Tyveri og gentaget Tyveri.

Til den anden Gruppe hører Tyveri begaaet under en offentlig Opstand eller lign. Begivenhed, der begunstiger Lejligheden, samt Borttagelse af Heste og Hornkvæg fra Landmanden.

En særlig Underafdeling danner Tyveri paa Statens Lagre, Vogne, Skibe o. lign.

Ved Afpresning forstaar Straffeloven Krav paa Overgivelse af Formuerettigheder eller Formuefordele eller paa Foretagelse af en hvilken som helst Handling under Trusel om Vold eller Tingsbeskadigelse. Udtrykket: »en hvilken som helst Handling« tillader Antagelse af Afpresning ogsaa uden Berigelseshensigt, Forfatteren overser imidlertid, at det samme er Tilfældet ogsaa med alle de øvrige Formuesforbrydelser i dette Kapitel, idet Vægten lægges paa Borttagelsen af fremmede Ting, og Tilegnelsesmomentet eller Berigelseshensigten lades helt ude af Definitionerne.

Ved Chantage forstaas Afpresning med Trusel om Offentliggørelse af ærekrænkende Kendsgerninger eller Anmeldelse.

Ulovlig Omgang med Hittegods er ikke strafbart.

Bedrageri defineres (Art. 187) som Modtagelsen af Formuesgenstande eller -rettigheder gennem Vildledelse eller Misbrug af Tillid. Det bemærkes, at Vægten her lægges paa Modtagelsen.

Vildledelsen defineres i en Anmærkning til Artiklen ikke alene som Foreholdelse af »falske Kendsgerninger«, men ogsaa som Hemmeligholdelse af saadanne Omstændigheder, som Gerningsmanden var forpligtet til at meddele. Kvalificeret er naturligvis Bedrageriet, naar det har haft skadelige Følger for en Statsinstitution.

Overfor Aager stiller Straffeloven sig mærkelig nok mildere end den før-revolutionære Straffelov gjorde. Straffens Maximum er nu Frihedsstraf indtil 1 Aar. Aager er:

1) erhvervsmæssig Laangivning mod højere Rente end den i Lovgivningen tilladte og 2) Udlaan af Produktionsmidler, Trækdyr eller Sæd mod et Vederlag, der aabenbart overskrider det lokalt-sædvanlige, naar Laangiveren derved har benyttet sig af Laantagerens Nød.

Endelig findes Bestemmelser om Skade paa fremmed Ejendom og paa egen Ejendom, naar dermed er forbunden Almenfare.

Til dette Kapitel henregnes ogsaa uberettiget Indgreb i Patent- og Forfatterrettigheder.

ad 7). Kapitel VII omhandler Militærforbrydelser, d. v. s. saadanne, som ifølge deres Væsen ikke vil kunne be-
gaas af Civilpersoner.

ad 8). I Kapitel VIII findes Bestemmelser, der nærmest maa ses under Synspunktet Politiforseelser, men Kapitlet mangler ethvert System.

Forfatteren slutter Fremstillingen af Strafferetten med at bemærke, at den fremtræder som et materielt Grundlag for Hævdelsen af den saakaldte Klassejustits og under Kampen med Angrebene mod den bestaaende Ordning og enkelte af denne særlig beskyttede Interesser er denne Strafferet gennemtrængt af straffende Terrorisme. —

Hvad Straffeloven har forbrudt mod det borgerlige Friheds- og Sikkerhedsprincip, det fører Procesretten ud i en fuldstændig Opgivelse af disse Principper og af Princippet om Domstolenes Selvstændighed overfor den udøvende Magt. Dette finder først og fremmest sit Udtryk ved den Vilkaarlighed, hvormed Forvaltningen paa næsten alle Punkter kan gribe ind i Retsplejen, selv i saadanne Institutioner, hvis Bestaaen ethvert Kultursamfund sikrer sine Borgere gennem grundlovmæssige Garantier, saaledes at Domstolene her gøres til et Magtmiddel i Forvaltningens Hænder; endvidere ved Manglen af selv den mest primitive faglige, økonomiske og organisatoriske Basis, som er for-

nøden til Hævdelse af den simpleste Respekt for Retsplejens Udøvere.

Ved Dekret af 24. Novbr. 1917 (Nr. 1) ophæves samtlige før-revolutionære Justitsorganer, og Folkedomstolene, d. v. s. Sovjetretsplejens normale Organer indføres. Ved Dekret af 21. Febr. 1918 (Nr. 2) gives Regler for de højere Instanser foruden enkelte andre processuelle Regler.

Folkedomstolen bestaar af en fast Dommer og 2 — i vigtigere Sager 6 — folkelige Meddommere. Den faste Dommer vælges af de lokale revolutionære Eksekutivkomitéer, hvilket Valg skal stadfæstes af Guvernementseksekutiv-Komitéen, der alene vælger Meddommerne. Til Sikring af Ensartetheden i Folkedomstolenes Praxis oprettedes en Domstole-Kontrol, hvis Medlemmer valgtes af de lokale Domstole, men denne Kontrol ophævedes atter ved et Dekret af 20. Juli 1918 (Nr. 3).

Folkedomstolene omorganiseredes ved Love af 30. November 1918 og 21. Oktober 1920.

Til Folkedommer kan kun vælges saadanne, der, foruden at opfylde de almindelige Valgbarhedsbetingelser til Raadene, har været politiske Arbejdere i Proletarorganisationerne og teoretisk eller praktisk er forberedt til Dommerembedet, hvilken sidste Betingelse i Praxis er inkluderet i den første.

Folkedommeren kan naar som helst afsættes af de Organer, der har valgt ham.

Som anden Instans i Aarene 1918—1922's Retssystem fungerer »Folkedommernes Guvernementsraad« bestaaende af 1 Formand og fra 2 til 5 faste Medlemmer, men ogsaa disse kan afskediges naar som helst. Lovene melder dog intet om, hvilken Instans der er dette Raad underordnet.

De ved Lov af 17. December 1917 oprettede »Revolutionstribunaler«, omorganiserede ved Love af 12. April 1919, 27. Marts 1920 og 2. Juni 1921, betragtes som overordnede Domstole. De bestaar af 3 Dommere valgte for 3 Maaneder af Guvernementseksekutiv-Komitéen. En af disse

Dommere skal være Medlem af den overordentlige Kommission til Bekæmpelse af Mod-Revolutionen, Spekulation og Embedsforbrydelser.

Som Kassations-Instans for disse Tribunaler fungerer et højeste Revolutionstribunal.

Da Folkedomstolene ikke viste sig paalidelige med Hensyn til Hævdelsen af Centralstyrelsens Ønsker, skabte denne en ny Kæde af Underdomstole (Cirkulæreskrivelse af 17. Juli 1920) som »extraordinære Sessioner« af Folkedommernes Gubernementsraad til Paadømmelse af mere betydelige Straffesager.

Ved Dekret af 10. Maj 1921 genindføres en »højeste Domstolekontrol«, der faar tillagt Retten til at ophæve samtlige Afgørelser, naar der i disse konstateres grove Retskrænkelser saavel af formel som materiel Art, hvortil naturligvis henregnes Modstrid med Sovjetregeringens almindelige Aand eller med Arbejder- og Bonderegeringens almindelige Politik.

Denne Kontrol udvikler sig snart til en 3. Instans.

En tredie Periode i Udviklingens Historie indledes med Loven af 31. Oktober 1922, revideret ved Lov af 7. Juli 1923 og 16. Oktober 1924, der skulde gøre det af med den stadig voksende Selvstændighed, som Opkomsten af temmelig mange Jurister i Domstolene havde foraarsaget til Svækkelse af Centralstyrelsens Indflydelse. Ledemotivet for denne Periode er dette, at Arbejderklassen maa kræve deres egne Domstole til Opretholdelsen af deres Diktatur. Forfatteren karakteriserer denne Omdannelse som en Forvandling fra Retsudøvelse i Overensstemmelse med den rene Revolutions Samvittighed til Overensstemmelse med den ved den gældende Ret begrænsede Samvittighed. Ogsaa Organisationsformerne reformeres.

Folkedomstolene med 6 Medlemmer, Folkedommernes Raad og Revolutionstribunalet sammenlægges til en Gubernementsdomstol, som staar direkte under Centralforvaltningen og har Tilsyn med de bevarede Folkedomstole. Den

»højeste Justitskontrol« gaar over til at blive Højesteret. Reformens praktiske Resultat er en Udvidelse af den overordentlige Justits.

Guvernementsdomstolen fungerer in plenum, eller ved et Disciplinarsenat eller ved særlige Civil- eller Straffeafdelinger eller endelig ved en Revisionsafdeling.

En Højesteret for hele Unionen skabtes ved dens Forfatning af 6. Juli 1923.

Dommerhabiliteten forudsætter nu aktiv og passiv Valgret og mindst 2 Aars betroet, politisk Arbejde i Partiorganisationerne eller mindst 3 Aars Virksomhed i Sovjet-Justitiens Tjeneste, mindst som Undersøgellesdommer. Organisationsarbejdets Tilstrækkelighed reserverer in praxi Kommunerne Dommerembederne.

Folkedommerne vælges af Eksekutiv-Komitéerne for 1 Aar, men kan forflyttes og afskediges forinden. Højesteretsdommerne vælges dog for ubestemt Tid, men med samme Afgangsmuligheder. Afsked følger altid, naar en Dommer handler i Strid med sin Værdighed, eller naar flere af hans Domme omstødes af Højesteret som værende uforenelig med Sovjetregeringens almindelige Aand eller de arbejdende Massers Interesser.

Forfatteren redegør derefter for, hvorledes Retsforvaltningslovenes Haandhævelser tager sig ud i Praxis, saaledes bl. a. med Hensyn til Dommernes fuldkomne Uduelighed, hvorledes de til Gengæld kan vente maanedsviis paa deres Gager — i heldigste Tilfælde. Dette foraarsager i enkelte Jurisdiktioner Masse-Idømmelse af Bøder og udstrakt Bestikkelse til Financiering af Retsmaskineriet. Der berettes fremdeles om Retslokalernes — hvor saadanne overhovedet findes, idet ofte Teatrene anvendes — mangelfulde Møblering, hvorledes Retternes Arbejde maa indstilles paa Grund af Papirmangel og Mangel paa de nødvendige Lovbøger samt paa Raadighedssummer til Rejseomkostninger, hvorfor ofte Sagernes Afgørelse afhænger af Vidnernes frivillige Møde. Endvidere hvorledes Folkedommerne ikke kan over-

komme deres Embedsførelse paa Grund af en Mængde andet Arbejde.

Saaledes berettes fra Aaret 1922, hvorledes disse Dommere fra Januar til Marts maatte deltage i Folkedommer-Raadets overordentlige Session, i Marts var optaget af Skolepropaganda, fra 1. April til 5. Maj var fuldt beskæftiget med Inddragelse af Kirkegods og endelig fra 7. Juli til 20. August og fra 17. September til 21. December optaget af Naturalskatternes Inddrivelse.

Det følgende Afsnit omhandler Justitiens Hjælpeorganer, Advokaturerne. Ved Dekret af 24. November 1917 tillades det enhver ustraffet Borger at optræde som Retsfuldmægtig, men allerede i 1918 indskrænkes atter denne Adgang og fortsættes med en gradvis Overgang til Monopolisering. Denne Udvikling gælder tildels ogsaa Anklagemyndigheden.

En særlig Klasse danner Undersøgel sesdommerne, svarende til Politiassessorerne hos os.

Fremstillingen af Retsforvaltningen sammenfattes i den Slutningsbetragtning, at den politiske Tilforladelighed værdsættes højere end den til Embedernes Bestridelse fornødne almindelige og specielle Uddannelse og Evner.

Dernæst følger Fremstillingen af Civilprocessen og som Værkets sidste Afsnit — bortset fra et ganske kort Tillæg — Straffeprocessen fremstillet af Prof. N. Timaschew.

Den historiske Udvikling gennemløber tre lignende Perioder som Strafferetten og Retsforvaltningen og ender ved Straffeprocesseloven af 25. Maj 1922 revideret ved Love af 15. Februar 1923 og Oktober 1924.

Processlovene anerkender fuldtud Officialprincippet og det dermed nøje forbundne materielle Sandheds-Princip, der udelukker enhver legal Bevisindskrækning.

At Dommernes mangelfulde Kvalifikationer griber hæmmende ind i Princippernes Gennemførelse, er en faktisk Konsekvens.

Gennemførelsen af Akkusationsprincippet frembyder nogen Forskellighed ved de forskellige Instanser.

For Folkedomstolene hævdes den før-revolutionære Ret næsten uændret ved den inkvisitoriske Forundersøgelse (nærmest svarende til vor Efterforskning) og den paa Anklageprincippet byggede Domsforhandling, ved hvilken Parterne er ligestillede.

Tendens til Afvigelser fra Anklageprincippet spores i nogle Tilfælde, f. Eks. derved, at Tiltaltes Afhøring under Domsforhandlingen kan bredes i det uendelige ved Spørgsmaal ikke alene fra Dommeren, men ogsaa fra Anklager, Forsvarer, Skadelidte, andre private Interesserede og Medtaltte. Anklagemyndigheden er berettiget til at anfægte Dommen ogsaa til Tiltaltes Fordel.

Under Processen for Guvernementsdomstolene, Tribunalerne og Højesteret afgør Retten derimod i hvert enkelt Tilfælde, om den finder Anledning til at indkalde Taltte og Anklagemyndigheden.

Umiddelbarhedsprincippet anerkendes og gennemføres derimod strengere, omend dog med enkelte Undtagelser. Ogsaa Mundtlighed forudsætter Procesloven saavel som Offentlighed.

Hvad selve Straffesagens Forløb angaar, har denne 3 Stadier, nemlig Efterforskning, foretaget af Politiet, men dog under Overopsyn af en Undersøgelsesdommer, Forundersøgelse hos Undersøgelsesdommeren, men under Kontrol af Statsadvokaten, der endogsaa afgør Tvistigheder som Følge af Dommerens Handlinger under Forundersøgelsen, og endelig Domsforhandling med eller uden Anklageskrift. Anklagemyndighedens Virksomhed er undergivet Legalitets- og ikke Opportunitetsprincippet. Anklageskriftet skal foruden Generalia, Beskrivelse af Gerningen og Angivelse af Bevæggrunde samt tilvejebragte Beviser tillige indeholde Angivelse af Tiltaltes politiske Bekendelse.

I Sager, hvor Forundersøgelse har fundet Sted, rejses

Tiltale for en kollegial Domstol efter Begæring af Statsadvokaten.

Forsvarers Tilkaldelse for Folkedomstolene er foreskrevet obligatorisk i Tilfælde, hvor Anklagemyndigheden er til Stede, naar ikke Sigtede har givet Afkald herpaa, og i Tilfælde, hvor Sigtede er stum, døv eller lidende af lignende Svagheder, der udelukker Evnen til at varetage sine Processer.

De højere Instanser har derimod en vidtgaende Beføjelse til at udelukke Forsvareren.

En almindelig Regel om Retternes Kompetence mangler i Straffeprocessloven, men det anses som gældende Ret, at Folkedomstolene er kompetente i alle de Sager, som ikke udtrykkeligt er henvist til en anden Ret; jfr. f. Eks. det ovenfor bemærkede om Guvernementsdomstolene.

Det skal bemærkes, at Højesteret er første Instans i Sager mod Sovjetrepublikkens højere Embedsmænd, Guvernementsretternes Formænd o. lign. a. for Embedsforbrydelser.

Iøvrigt kendes Kompetencestridigheder ikke, idet det er paalagt enhver Domstol at paakende en Sag, som henvises fra en anden Domstol, og det tilstedes en Domstol at anfægte sin egen Dom i Form af Revision. —

Den anholdte har Ret til inden 24 Timer at begære sig fremstillet for en Dommer, med mindre Anholdelsen er foretaget paa Foranledning af »den politiske Statsforvaltning«.

Angaaende Dommens Indhold er der Grund til at fremhæve, at medens denne bl. a. skal indeholde Afgørelse af Tiltaltes strafferetlige Ansvarlighed, og Tilstrækkeligheden af det tilvejebragte Bevis, og frifinde, hvor Bevis ikke findes ført, eller hvor Mangler ved den begaaede Handling er til Hinder for Domfældelse, saa findes intet Krav om Frifindelse i Tilfælde af Utilregnelighed, og denne Omstændighed maa ikke influere paa Dommen, hvis Spørgsmaalet ikke er rejst under Forundersøgelsen.

Endelig konstaterer Dommen kun Forpligtelse til at

tilsvare Statskassen Sagens Omkostninger, men Beløbet fikseres først i et senere Retsmøde.

Med Hensyn til Retsmidler mod afsagte Domme skal fremhæves, at en Kassationsinstans's Afgørelse atter kan hævnes af en Revisionsinstans.

En Sag har saaledes Mulighed for at kunne prøves i 5 Instanser: 1) Folkedomstolen, 2) Guvernementsrettens Kassationskollegium, 3) Revision af sidstnævnte Rets Plenarforsamling, 4) Højesterets Kassationskollegium og 5) Revision af denne Rets Plenarforsamling.

Genoptagelse af en Straffesag tillades kun efter Fremkomsten af Nova, som ikke kunde være den dømmende Ret bekendt paa Domstiden.

Ud fra en formel Betragtning af Procesloven synes denne selv fra et moderne Synspunkt at tilfredsstille alle eller næsten alle vigtige Krav, men dens reale Værdi viser sig først i dens Tilpasning til den givne Retsforfatning. Som det jo nemlig vil fremgaa af det refererede, er Domstolene simpelthen ude af Stand til at anvende Procesloven, da den rager langt ud over disses kulturelle Niveau og selv i de Tilfælde, hvor de kunde begribe Lovens Bestemmelser, vilde de finde Regeringsorganernes Direktiver langt vigtigere end Lovens abstrakte Paabud. Til syvende og sidst maa Værdien af Lovens Indhold søges i Processens Formaal: Udfindelsen af den materielle Sandhed i Straffesager under fornøden Hensyntagen til Borgernes Menneskerettigheder, men selv disse framkender Loven Betydning i Konflikt med Statsorganerne.

Fremstillingen slutter med et Tillæg, der fører den à jour:

I en Anmærkning til Strafl. § 180 indføres som nyt Delikt Fabrikstyveri (Raastoffer, Værktøj), der straffes administrativt.

En særlig Kommission er nedsat til Indførelse af mildere Straffe for politisk neutrale Forbrydelser.

Af nye Bestemmelser vedrørende Strafferettens almin-

delige Del skal nævnes, at betinget Løsladelse forlægges fra Domstolene til en særlig Kommission, samt Indførelse af Rehabilitation, hvor Straffen ikke har overskredet Frihedsstraf i 6 Maaneder, og ingen ny strafbar Handling er begaaet i de følgende 3 Aar. I saa Fald betragtes Dommen som udslettet. Har Straffen været højere, men ikke over 3 Aar, kræves 6 Aars Prøvetid.

For den specielle Dels Vedkommende skal fremhæves en Anmærkning til Art. 140 angaaende Forbud mod Fremstilling og Opmagasinering af Kokain, Opium, Morfin, Æter m. m., kvalificeret, naar det udøves erhvervsmæssigt.

Som gældende Ret synes ogsaa en Højesteretsdom at være anerkendt, der anvender Strafl. Art. 169 om Voldtægt paa Forholdet mellem Ægtefæller.

Fosterfordrivelse tillades nu endvidere foretaget i private Klinikker — tidligere kun i Sovjethospitalerne — naar disse er godkendt af Sundhedsstyrelsen.

Endelig er Straffeloven bleven forøget med et Kapitel (IX), bl. a. sanktionerende Straf for Blodhævn og Brudekøb m. m.

Vedrørende Straffeprocessen erstatter et Dekret af 9. Februar 1925 Legalitetsprincippet, for saa vidt angaar Anklagemyndighedens Virksomhed, med Opportunitetsprincippet, med Socialfaren — ikke den krænkedes Ret — som Maalestok.

Den seneste Udvikling af Strafferetten og Straffeprocessetten viser saaledes en Tendens til Styrkelse af Forvaltningsstrafferetten paa Bekostning af Strafferetten i snævrere Forstand og en Formildelse af Straf for politisk neutrale Forbrydelser.

Benny Levin.